

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

5

SEPTEMBER – OCTOBER 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Ляззат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылманың тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. **16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

UDK338.2

Ramazanov A.¹, Abdrash A.¹, Chitanova S.²

¹Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan;

²Kazakh Abylai Khan University of International Relations and World Languages, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: ramazanov_altay@mail.ru

INDUSTRY CLUSTER ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF TOURISM)

Abstract. The purpose of the research is to study the cluster organization of management on the example of tourism in the context of the problem of creating an economy of an industry cluster. The research method is a methodological analysis of the problem of creating clusters in Kazakhstan tourism in the context of the problems of its organization and individualization.

Expanding the scope of employment of the population, tourism contributes to solving social problems of society, improving the standard of living of the people, the quality of human potential. By developing tourism, the country's economy can get not only these positive effects. But also, the effect of the inflow of foreign currency and thus a positive impact on the balance of payments and total exports of the country.

The development of tourism and the contribution to the GNP of Kazakhstan is characterized by a low level. Currently, an external factor—COVID-19—has a negative impact. The introduction of sanitary quarantine on a global scale, the closure of national borders has led to the stagnation of both external and internal tourist flows. As a result, the tourism industry is in crisis.

The creation of clusters contributes to the competitiveness of Kazakhstan's tourism. The role of clusters is to develop partnerships between the state and business. In the Concept of development of tourism industry of Kazakhstan until 2023 it is expected to create six cultural tourism clusters: "Astana - heart of Eurasia", "Almaty – free cultural zone of Kazakhstan", "the Pearl of Altai", "Revival of the Great Silk Road", "the Caspian gates", "the Unity of nature and nomadic culture".

Building a cluster is not simply a matter of adding up production and services. The tourism cluster creates its own Economy, which has an intersectoral nature of product design, preparation for the production of new products.

Key words: cluster, economy, tourism, tourist, competitiveness, service, product, chain.

Introduction. A systematic approach is used, as a methodological approach, based on the methods of logical, statistical analysis and synthesis. The state and competitiveness of the travel and tourism sector were studied by comparative methods of cognition used by the world travel and tourism council (WTTC) and the world tourism organization (UNWTO) and applied to Kazakhstan by N. Kenzhebekov, G. Zambinova, R. Bespaeva, A. Kabdybai, Z. Zambinova(table 1).

Table 1 – Comparative analysis of the development of the tourism industry in Kazakhstan with the global average [1]

Indicators	2013	2014	2015	2016	2017
Volume of services rendered by placements, million tenge	59 714,1	72 401,94	72 597,2	82 853,4	108 359,8
volume of services rendered by public catering enterprises, million tenge	238 307,70	269 320,50	321 919,0	415 836,9	512 543,6
GDP, million tenge	35 999 025,1	39 675 832,9	40 884 133,6	46 971 150,0	51 966 790,2

Share of Kazakhstan's tourism industry in GDP, %	0,90	0,80	1,00	1,06	1,19
Place in the ranking of competitiveness in the tourism sector	88		85		81
Share of tourism in the global GDP structure	10%				
Maldives tourism industry share of GDP, %	86,9%				
Share of the UAE tourism industry in GDP, %	12,1%				
Share of Turkish tourism industry in GDP, %	12,5%				
Share of the French tourism industry in GDP, %	8,9%				

The travel and tourism competitiveness index is compiled every two years by the world travel and tourism Council (WTTC) and the world tourism organization (UNWTO). In 2017 the travel and tourism sector competitiveness index covered 136 countries. As can be seen from table 1, Kazakhstan ranked 81st in this rating, 85th in 2015, and 88th in 2013.

In general, we can agree with the experts' opinion that the level of development of the tourism industry in Kazakhstan is far behind its potential. Moreover, a number of paradoxical circumstances can be identified. In particular, on the one hand, natural and climatic conditions act as a fundamental factor of a tourist destination. This is primarily a wealth of flora and fauna, unique natural complexes and landscapes included in the UNESCO world heritage list. They are the catalysts for the development of the tourism industry. At the same time, natural and climatic conditions are a limiting factor in the development of the tourism industry. In particular, a large territory of the country, long distances, and an insufficiently long climate season require more global investment in the development of tourist infrastructure [2, 3].

2019 has become a particularly difficult time for tourism. The global negative factor for tourism is COVID 19. COVID 19 caused the closure of national borders and sanitary quarantines. The result of tourism is practically in crisis.

Largely due to these circumstances, the level of development of the Republic's tourism industry is still far from global trends. If the share of tourism in the global GDP structure is about 10%, in Kazakhstan this indicator, despite the growth dynamics, has not yet reached 1.5% [4,5].

Consideration should be given to the impact of COVID on tourism in Kazakhstan. «... covid stagnation of tourism creates a cumulative effect. COVID caused a decline in the tourist market. In turn, the decline in the tourist market caused a decline in the hospitality industry, including the hotel and restaurant and aviation business. The decline in the tourist market also carries social risks. Risks of job loss, that is, unemployment. Risks of loss of opportunities for recreation labor resources, restoration of health and strength during holidays. Risks of growing social tension in society. In general, the recession in the tourist market poses a threat to the entire world economy, including the national one» [6].

Materials and methods. When writing the article used normative and legislative acts of the Republic of Kazakhstan, analytical sources of domestic and international organizations, literary sources of Kazakh and foreign authors, periodicals.

The work used economics - statistical, economics - analytical, comparative analysis methods.

Results. Due to the low level of tourism development, the Government intends to create tourist clusters that would become economic mechanisms for the development of tourism. The Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023 provides for the creation of six cultural and tourist clusters [7].

"**Astana-the heart of Eurasia**" is a tourist cluster based on the city of Nur-Sultan. Key elements of tourist interest in this cluster: objects of the international specialized exhibition "Astana EXPO-2017"; Astana - Baiterek monument; state Opera and ballet theater "Astana Opera"; Khan Shatyr shopping and entertainment center"; ethno-memorial complex "Map of Kazakhstan" Atameken"; Hazret Sultan mosque; independence square; national Museum of the Republic of Kazakhstan; park "Lovers"; the triumphal arch "Mangilik El".

In the cluster "**Almaty-free cultural zone of Kazakhstan**" of the concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023, the following key places of tourist interest are identified:

archaeological petroglyphs of Tamgaly (UNESCO object); state national natural Park "Altyn-Emel", included in the preliminary list of UNESCO; charyn canyon on the territory of the Charyn state national nature Park; lake Balkhash (South-Eastern part); the Alakol lake (the southern part); the reservoir Kapchagai; "Akbulak" international tourist center; ski areas near the city of Almaty with the Ile-Alatau state national natural Park included in the UNESCO preliminary list; "Zhongar-Alatau" state national nature Park; state national natural Park "Kolsai lakes"; balneological resort area "Kara Dala"; Khan Tengri Peak is the highest peak in Kazakhstan.

Eight key places of tourist interest have been identified in the "**Pearl of Altai**" cluster of the concept for the development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023: Berel mounds; Bukhtarma reservoir; Ertis river – Zaisan lake; Katon-Karagay state national nature Park; Kiin-Kerish; Ridder city-West Altai state reserve; The Alakol lake (the Northern part); Semey city and Abay district (Zhibiday).

The cluster "**Revival of the great silk road**" of the Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023 identifies key places of tourist interest: The modern city of Turkestan; The mausoleum of Khoja Ahmed Yassau (UNESCO object); Archaeological sites of the medieval settlement of Otrar and the Otrar oasis included in the UNESCO preliminary list; Sauran archaeological complex; Karatau state nature reserve with Paleolithic sites and geomorphology; Arpa-Uzen petroglyphs included in the UNESCO preliminary list; "Sairam-Ugam" state national nature Park; "Aksu-Jabagli" state nature reserve; "Baikonur" complex; "Kaskasu" mountain resort; Kyzylorda, Sarygash, Shardara, Taraz cities.

In the cluster "**Caspian gate**" of the Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023, the following key places of tourist interest are identified: Underground mosques Beket-ATA, Shopan-ATA and Karaman-ATA, mausoleum of Omar and Tura; Mount "Sherkala"; "Karakiya" - Karakol state nature reserve; The complex of monuments "the Bokey Horde"; "Saraishyk" settlement; Kenderly resort area.

In the cluster "**Unity of nature and nomadic culture**" of the Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023, the following key places of tourist interest are identified: State national natural park "Kokshetau"; "Burabay" state national nature park; "Buiratau" state national nature park; Karaganda city; "Karkaraly" state national nature park; "Bayanaul" state national nature park; "Ulytau" state nature reserve (Zoological); National historical, cultural and natural museum-reserve "Ulytau"; Imantau-Shalkar resort area, including monuments of Botay culture of the eneolithic era; Zerendinsky recreation area; Northern Balkhash region; Kyzylaray state nature reserve.

We should agree with the statement that, in the form in which they (AR - clusters) currently function, they cannot be called clusters. Most likely, this can be called a protocluster, i.e. a territory potentially capable of performing tourist functions. Each cluster should be able to create special tourist brands, as well as perform special functions in the regional tourism and recreation system, and stand out for their types of tourism and recreation. To do this, in our opinion, it is necessary to conduct tourist zoning of destinations within each potential tourist cluster and develop a clustering strategy based on its results [1].

The main requirement of a tourist cluster is geographical concentration within a limited territory. Geographical blurring leads to blurring of the economic relations of the tourist cluster. This geographical requirement for a tourist cluster is confirmed by A.Yu. Alexandrova: a prerequisite for the formation of a cluster is the geographical proximity of economic units. A critical mass of firms in related and supporting industries, organizations that provide economies of scale and diversity, as well as economic resources, information, is concentrated on a limited territory, and a "cluster" of relationships is created, so that the cluster achieves higher competitiveness [8].

Therefore, a Tourist Cluster is a spatial association of interconnected tourist structures, firms of related industries in a single system of strategic cooperation in order to create joint unique competencies .

In the formation of a tourist cluster, one should take into account the specifics of tourist services as the main type of economic activity [9, p. 5 -6]:

1. A tourist product can be consumed only in the location of service (in loco), and therefore, it is a very important factor of local/regional development. In this case, both physical (stay in a specific place) and abstract/ideal (acquaintance with the social environment) interaction of the tourist with the product takes place.

2. The Tourist product is complementary (multi-component) in nature. Its creation involves many manufacturers responsible for food, accommodation, transport and excursion services, and much more. Tourism unites up to 25 different economic sectors, and they can only be combined and coordinated within a certain territory.

3. Tourist services are provided by people. Tourism is a "business with a human face". Therefore, the level of training and "quality" of staff in tourism is one of the factors that ensure the competitive advantage of the destination.

4. Tourism services are immaterial in nature. Unlike ordinary goods, they cannot be evaluated or "touched" until they are consumed. Therefore, it is very important to arouse interest and trust in a tourist destination. In this sense, it is important to develop the image or brand of the territory.

5. Tourist services are characterized by their inability to store. If a place in a hotel, lunch in a restaurant, or an excursion to a Museum are not sold, this means unused profit and financial losses. Therefore, the organization of a single marketing structure in a tourist cluster plays a critical role in success (Destination marketing system).

6. The demand for tourist services is extremely elastic. It depends on changes in tourists' preferences, political, technological, economic environment, etc.

At the moment, eco-tourism is one of the most dynamically developing types of tourism – the consciousness of consumers is "green". It is growing by 30% per year with an average annual growth in international tourism of 4.5%. Up to 20% of all trips are considered "green" tourism. In this regard, when creating a cluster in a tourist destination, it is necessary to use the fashion for green tourism and ensure control over the "environmental friendliness" of regional tourist products.

7. The Tourist service is inelastic in terms of the possibility of changing the existing offer (if the hotel has a certain number of seats, then in case of increased demand, the number of seats cannot be increased). In this sense, it is important to cooperate and exchange information in the tourism cluster, which will make the entire existing infrastructure more flexible and adaptable.

8. Tourist services are not constant in quality. This largely depends on the training of the staff providing services, as well as on the circumstances of consumption of tourist products. Therefore, in the tourist cluster it is necessary to pay attention to personnel training, certification and standardization services.

The tourism cluster creates its own Economy. The **Economy of a Tourist Cluster** should have a **Unique Tourist Offer (UTO)**. The **Axiom of the Tourism Cluster** is the uniqueness of the basic product that needs to be found or formulated. They can be

- natural objects,
- protected natural areas,
- historical monuments,
- archaeological sites,
- ethnographic,
- sacred monuments,
- religious monuments,
- temples,
- folklore,
- unique festivals
- unique holidays

This is called **Tourist Cluster Positioning**.

The economy of the tourist cluster is reproduced on the basis of the tourist value chain. The General regularities of cluster formation and functioning, as well as the specifics of their manifestation in this sphere, are confirmed in the tourism industry. As already noted, the essence of a cluster is revealed through the interrelationships of its member firms, which appear in the form of value chains. Each type of productive activity in the enterprise creates added value. Built in a certain sequence-one in continuation of the other-they form intra-company value chains. To achieve a competitive advantage, a firm must optimize both its own value chain and the external chains that link it to suppliers and consumers. A dynamically developing cluster contains many different value chains, the totality of which M. Porter called the value system (often translated as "value system") [10, p.88].

In the tourism cluster, the value accumulation system includes four types of value chains of suppliers (primarily transport companies), accommodation and entertainment facilities, sales channels for tourist products (tour operators, travel agents), as well as the buyers themselves-tourists (Fig. 2).

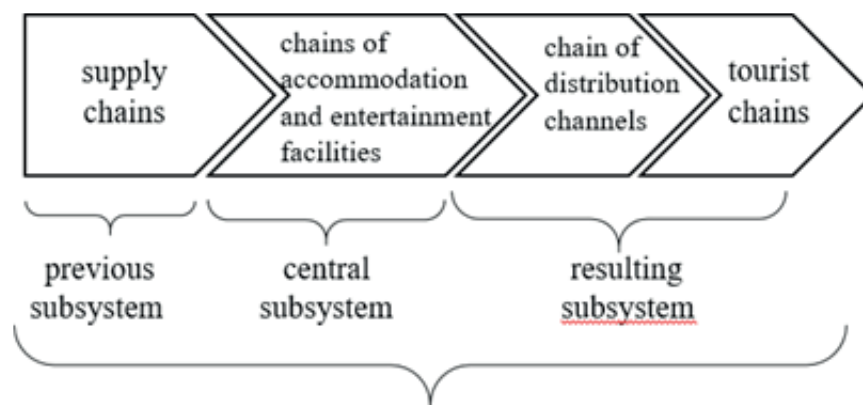

Figure 1 – The system of value accumulation in the tourist cluster[11, p.88]

According to the world tourism organization, between 10 and 20 chains operate during a visitor's seven-day stay in a remote tourist center. They involve 30-50 different companies, starting from a tour desk, specialized stores of tourist literature and insurance companies to souvenir shops, currency exchange offices, taxis, etc. [12, p.71].

The main prerequisites for the formation of regional clusters in the tourism sector are the following [9, p.8 -10]:

1. the presence of competitive advantages in the region for cluster development, including:
 - the availability of competitive resources is one of the conditions for a successful destination;
 - availability of qualified tourism personnel or educational institutions (structures for training personnel in the field of tourism activities). We can also talk about organizations that are aimed at training personnel in the field of eco-tourism, forming knowledge in the use of alternative energy sources, careful attitude to non-renewable resources, protection of biodiversity, preservation of traditions (resource centers, craft centers, art centers, public organizations, etc.);
 - favorable geographical location associated with proximity to large cities, highways, border crossings, which provides a sufficient number of tourists and generates demand for tourist services.

2. Geographical concentration and proximity of cluster members.

Key cluster participants are located in geographical proximity to each other and have opportunities for active interaction and savings on the rapid establishment of industrial relations, exchange of social capital and organization of the learning process. The geographical scale of a cluster can vary from a single city, region to a country, or even a number of neighboring countries.

3. The linkages and interaction between members of the clusters.

One of the success conditions for the development of tourism clusters is the presence of interaction and coordination between participants. Such links may be institutionalized or non-institutionalized.

4. A wide range of participants and the presence of a "critical mass".

For the creation and development of clusters, it is important to have participants who ensure the implementation of the "tourist value chain" for creating a tourist product. For the formation of a single technological service cycle, it is not important even the level of service of tourist business facilities, but their environmental friendliness and compliance with the principles of sustainable development. At the same time, competition and cooperation should be the main forms of relationships between firms in the cluster. Simultaneously, it is necessary to have a sign of cluster connectivity – the activities combined within it should pursue a common goal and there should be active interactions between firms within the cluster.

5. The presence of environmental standards, initiatives and environmental management in the field of tourism services is an important factor for the development of entrepreneurship in the field of ecotourism initiatives, eco-certification, separate waste collection, alternative energy sources, protection of biodiversity, the production by farmers of organic products – a significant plus in the process of regional clusterization.

6. Availability of joint tourism activities in the region that demonstrate public-private partnership. Successful cluster operation requires a certain experience of cooperation between representatives of various audiences – the state, business, and non-profit organizations. The best way to do this is through joint events and initiatives. These can be regional festivals, tourist investment forums, the creation of a common tourist site or destination booklet.

Successful experience quite a lot of creating and operating clusters abroad. The example of South Africa is illustrative: in the 1990 s, a local tourist cluster was formed near Cape town with the initiative of the local

community and the support of the tourist administration of the Cape province. An example of a thematic tourism cluster is the Napa Valley Wine Tourism Cluster in California, USA [13, p.118 – 124].

Discussion. *We will discuss the results and how they can be interpreted in terms of previous research and working hypotheses. The results obtained and their significance should be judged in the broadest possible context. The article is based on the foundations of the cluster theory of the study of the famous economist M. Porter in the 20th century. M. Porter [10] considered the cluster as a basic factor in improving the competitiveness of the regional economy. The regulatory framework of the article is the Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023 [7], where clusters in tourism of Kazakhstan are proposed. We agree with the assessment of the scientific basis of the clusters in the Concept of tourism industry development of the Republic of Kazakhstan until 2023 by N. Kenzhebekova, G. Zambinova, R. Bespaeva, A. Kabdibai, Z. Zambinova [1]. When designing clusters in tourism, the need to take into account the peculiarities of tourist services was highlighted. In this regard, we agree with the conclusions of Alexandrov A. Yu. [8]. The formation of tourist clusters is based on objective natural, historical, cultural factors, tourist destinations. This correlates with the results of research by T.S. Vertinskaya and V.A. Klitsunova [9]. Therefore, we have identified the Economy of the Tourism Cluster. The economic mechanisms of the Economy of the Tourist Cluster are the Unique Tourist Offer, the tourist value chain. Successful international experience is the creation of tourist clusters in the world. International experience in designing tourist clusters was studied by A. Ramazanov and A. Maksut [13].*

Conclusion. In modern practice, the world travel and tourism council (WTTC) and the world tourism organization (UNWTO) determine the effectiveness of the development of the tourism industry based on the competitiveness index of the travel and tourism sector. This index is calculated based on 70 indicators of three sub-indices: the regulatory framework sub-index, the business environment and infrastructure sub-index, and the human, cultural, and natural resources sub-index. 136 countries. According to the index of competitiveness of the travel and tourism sector, Kazakhstan ranked 81st among 136 countries. Tourism development in Kazakhstan is relatively low. Economic mechanisms for tourism development include clusters. The Concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023 provides for the creation of six cultural and tourist clusters. "Astana-the heart of Eurasia" is a tourist cluster based on the city of Astana. Astana is the political, administrative, business and cultural center of the country. The main tourist products that will be developed in this cluster are MICE-tourism and short-term recreation. Cluster "Almaty-free cultural zone of Kazakhstan", "Pearl of Altai", "Revival of the great silk road", "Caspian gate", "Unity of nature and nomadic culture". There are few administrative decisions for cluster formation. We need objective formal and informal links between clustering participants, with stable market links, geographical, natural, economic, social, and transport conditions that create a cluster. According to the strength of competitive positions, it is desirable to form clusters with international competitiveness, cross-border clusters with Russia, China, Uzbekistan, and Kyrgyzstan.

Рамазанов А.А.¹, Абдраш А.М.¹, Читанова С.О.²

¹Алматы технологиялық университеті, Алматы, Қазақстан;

²Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті,
Алматы, Қазақстан.

E-mail: ramazanov_altay@mail.ru

САЛАЛАРДЫҢ КЛАСТЕРЛІК ЭКОНОМИКАСЫ (ТУРИЗМ МЫСАЛЫНДА)

Аннотация. Зерттеудің мақсаты – туризм мысалында салалық кластер экономикасын құру проблемалары контекстінде шаруашылық жүргізудің кластерлік ұйымын зерттеу. Зерттеу әдісі – қазақстандық туризмде кластерлерді құру проблемасын оны ұйымдастыру және дараландыру проблемалары тұрғысынан әдіснамалық талдау. Қазіргі заманғы туризм Ұлттық экономика мен дәстүрлі бизнес салаларының біріне айналды. Туризм халықтың жұмыспен қамтылуын, қосымша жұмыс орындарын қамтамасыз ете отырып, ұлттық экономиканың дамуына әсер етеді. Ұлттық экономиканың салалық құрылымында туризм күшті мультипликациялық әсерге ие. Туризм көліктің, қонақжайлылық индустриясының, тамақтану, ұлттық колөнердің дамуына әсер етеді.

Халықтың еңбек қолдану аясын кеңейте отырып, туризм қоғамның әлеуметтік мәселелерін шешуге, халықтың өмір сүру деңгейін, адам әлеуетінің сапасын арттыруға үлес қосады. Ел экономикасы туризмді дамытудан тек осы оң әсерлерді алып қана қоймай, сонымен қатар шетел валютасы

ағынының эффектісіне және сол арқылы елдің төлем балансы мен жиынтық экспортына оң әсер етеді. Қазақстанда туризмді дамытатын әртүрлі шикізат базасы бар. Туризмнің шикізат базасы туристік-рекреациялық ресурстармен ұсынылған.

Туризмнің даму процесі және Қазақстанның ЖҰӨ үлесі төмен деңгеймен сипатталады. Қазіргі уақытта сыртқы факторға – COVID-19 кері әсер етті. Әлемдік масштабта санитарлық карантин енгізу, ұлттық шекаралардың жабылуы сыртқы және ішкі туристік ағындардың тоқырауына әкелді. Нәтижесінде туризм саласы дағдарысқа ұшырады.

Қазақстандық туризмнің бәсекеге қабілеттілігіне кластерлер құру ықпал етеді. Кластерлердің рөлі мемлекет пен бизнес арасындағы әріптестікті дамыту болып табылады. Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2023 жылға дейінгі тұжырымдамасында алты мәдени-туристік кластер құру көзделеді: "Астана – Еуразия жүрегі", "Алматы – Қазақстанның еркін мәдени аймағы", "Алтай інжулері", "Ұлы Жібек жолын жаңғырту", "Каспий қақпасы", "Табиғат бірлігі және көшпелі мәдениет".

Кластерді құру өндірістер мен қызметтердің жай қосылуымен байланысты емес. Туристік кластерде өнімдерді жобалаудың салааралық сипаты бар, жаңа өнімдер өндірісін дайындайтын өз экономикасы құрылады.

Түйінді сөздер: Кластер, экономика, туризм, турист, бәсекеге қабілеттілік, қызмет, өнім, шынжыр.

Рамазанов А.А.¹, Абдраш А.М.¹, Читанова С.О.²

¹Алматинский технологический университет, Алматы, Қазақстан;

²Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, Алматы, Қазақстан.

E-mail: amazanov_altay@mail.ru

ЭКОНОМИКА ОТРАСЛЕВОГО КЛАСТЕРА (НА ПРИМЕРЕ ТУРИЗМА)

Аннотация. Цель исследования – изучение кластерной организации хозяйствования на примере туризма в контексте проблемы создания экономики отраслевого кластера. **Метод исследования** - методологический анализ проблемы создания кластеров в казахстанском туризме в контексте проблем его организации и индивидуализации. Современный туризм стал одной из сфер национальной экономики и традиционного бизнеса. Туризм оказывает влияние на развитие национальной экономики, обеспечивая занятость населения, дополнительные рабочие места. В отраслевой структуре национальной экономики туризм обладает сильным мультипликационным эффектом. Туризм влияет на развитие транспорта, индустрии гостеприимства, общественного питания, национальных ремесел.

Расширяя сферы приложения труда населения, туризм вносит вклад в решение социальных проблем общества, повышение уровня жизни народа, качества человеческого потенциала. От развития туризма экономика страны может получить не только эти положительные эффекты. Но и эффект притока иностранной валюты и тем самым – положительное влияние на платежный баланс и совокупный экспорт страны. В Казахстане для развития туризма имеется разнообразная сырьевая база. Сырьевая база туризма представлена туристско-рекреационными ресурсами.

Развитие туризма и вклад в ВВП Казахстана характеризуется низким уровнем. В настоящее время негативное влияние оказывает внешний фактор – COVID -19. Введение санитарного карантина в мировом масштабе, закрытие национальных границ привело к стагнации как внешних, так и внутренних туристских потоков. В результате туристская отрасль находится в кризисе.

Конкурентоспособности казахстанского туризма способствует создание кластеров. Роль кластеров заключается в развитии партнерства между государством, бизнесом. В Концепция развития туристской отрасли Республики Казахстан до 2023 года предполагается создание шести культурно-туристских кластеров: "Астана - сердце Евразии", "Алматы – свободная культурная зона Казахстана", "Жемчужина Алтая", "Возрождение Великого Шелкового пути" , "Каспийские ворота" , "Единство природы и кочевой культуры".

Построение кластера связано не с простым сложением производств и услуг. В туристском кластере создается своя Экономика, имеющая межотраслевой характер проектирования продуктов, подготовку производства новых продуктов.

Ключевые слова: кластер, экономика, туризм, турист, конкурентоспособность, услуга, продукт, цепь.

Information about authors:

Ramazanov Altay Abdrakhmanovich – Professor, Doctor of Economics, Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan; *ramazanov_altay@mail.ru*, ORCID, <https://orcid.org/0000-0001-6610-8290>;

Abdrash Ainur Mukhtarkyzy – Master, Almaty Technological University, Almaty, Kazakhstan; *ainur_97@inbox.ru*, ORCID, <https://orcid.org/0000-0002-3108-2024>;

Chitanova Sandugash Oksikbaevna – c.e.s., associate professor, Kazakh University of International Relations and World Languages named after Abylay Khan, Almaty, Kazakhstan; *sister1979@mail.ru*, ORCID, <https://orcid.org/0000-0002-5776-1666>.

REFERENCES

- [1] Kenzhebekov N., Zambinova G., Bespaeva R., Kabdybay A., Zambinova Z. Assessment of strategic management of tourism industry development in the Republic of Kazakhstan // *Economics: Strategy and practice*. — 2019 — № 1 (14) — p. 97-108 (in Russ.).
- [2] Shaekina Zh.M., Tleuberdinova A.T. Formation of competitiveness of tourist services // *Marketing in Russia and abroad*.—2011. — № 6. — p.115–121 (in Russ.).
- [3] Grela M.F., Bespaeva R. State support for the development of the tourism industry of Kazakhstan // *Economics and Statistics*.— 2016. — № 2. — p. 109-115 (in Russ.).
- [4] Kazakhstan took the 81st place in the ranking of countries for the development of tourism. [Electronic resource]. URL::<https://kapital.kz> (date of request 20.05.2018) (in Russ.).
- [5] UNESCO World Heritage Sites In Kazakhstan. Worldatlas. [Electronic resource]. URL::<http://www.worldatlas.com> (date of request 7.05.2017).
- [6] Ramazanov A., Kozhakhmet A. COVID-19 and the impact on tourism//*Economics and Statistics*.— 2021. — № 2. — p. 52 (in Russ.).
- [7] The concept of development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan until 2023 / <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000406> (in Russ.).
- [8] Alexandrova A.Yu. Economic problems of service and tourism development tourist CLUSTERS: content, boundaries, mechanism of functioning / *Cyber Leninka*: <https://cyberleninka.ru/article/n/turistskie-klastery-soderzhanie-granitsy-mehanizm-funktsionirovaniya> (in Russ.).
- [9] Vertinskaya T.S., Klitsunova V.A. Methodology of creating regional tourist clusters in Belarus. - Minsk, 2014. — 52 p. (in Russ.).
- [10] Porter M. Competition. Translated from English-M.: Ed. «Williams House», 2001, p. 88 (in Russ.).
- [11] Public-Private Sector Cooperation: Enhancing Tourism Competitiveness/ WTO Business Council. Madrid: WTO, 2000. P. 88.
- [12] Public-Private Sector Cooperation: Enhancing Tourism Competitiveness/ WTO Business Council. Madrid: WTO, 2000. p. 71.
- [13] Ramazanov A. Maksut A. World Experience in Creating Tourist Clusters/"Innovation Management and Technology in the Era of Globalization": Materials of the VI International Scientific-Practical Conference. — Pattaya, Thailand: Regional Academy of Management, 2019. — 338 p.

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

Юбилей-70 лет

КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ

У казахского народа много достойных сынов и дочерей, которыми по праву можно гордиться. И один из них корифей философской науки, академик НАН РК Нур Серикович Кирабаев. В эти дни вся философская общественность Казахстана, России отмечает 70-летний юбилей выдающегося учёного и мыслителя, крупнейшего представителя евразийской философской мысли и общественно- педагогического деятеля Н.С. Кирабаева.

Я давно знаю и знаком с научными работами академика НАН РК, доктора философских наук, профессора Кирабаева Нура Сериковича. Он видный учёный, гордость философской науки. Он окончил философский факультет МГУ им. Ломоносова (1974). Трудовую деятельность начинал в качестве младшего научного сотрудника Института философии и права АН Казахская ССР. Окончил аспирантуру по кафедре истории зарубежной философии МГУ (1978). Работает в системе высшего образования около 40 лет (Российский университет дружбы народов РУДН). Начиная с 1979 г.: ассистентом (1979-1981), старшим преподавателем (1981-1982), доцентом (1982-1988), зав. кафедрой философии (1988 -1992), зав. кафедрой истории философии (1992-1993), с апреля по август 1993 года зав. отделением философии, с 1993 по 1994- зам. начальника управление Ближнего и Среднего Востока МИД Республики Казахстан, 1994 и по настоящее время зав. кафедрой история философии, с 1996 г. декан факультета гуманитарных и социальных наук, с 2006 г.- проректор РУДН по научной работе.

Профессор Кирабаев Н.С.- известный, признанный специалист в мире по истории арабо-мусульманской философии. В области арабо-мусульманской философии он провел первое в российской, казахстанское и мировой историко-философской литературе комплексное исследование социальной философии мусульманского Средневековья, показав взаимосвязь философии и мусульманского права, раскрыв ключевую роль последнего в мусульманской идеологии. Мусульманское право при этом рассматривается как одна из первых форм теоретического знания, в рамках которого были сформулированы основные проблемы и методы гуманитарных наук на мусульманском Востоке. Большое внимание в своих научно-исследовательских работах он уделяет реконструкции парадигмы классической арабо-мусульманской философии, анализу формирования и функционирования политико-правовой культуры ислама, рассматривая мусульманское право как концепцию "сокральной" легитимности государства, показывая влияние политических доктрин на практику развития Арабского Халифата. В его работах дан развернутый и целостный научный анализ формирования и развития социальной философии восточного перипатетизма от учения о добродетельном городе аль-Фараби до концепции идеального государства Ибн-Рушда в духе идей "естественного права". Особое внимание при этом уделяется философии истории Ибн-Хальдуна и особенностям гуманистических традиций классической арабо-мусульманской философии. За последние годы им опубликованы работы по проблемам кросскультурного взаимодействия западных и восточных цивилизаций, в которых раскрываются проблемы открытости цивилизация к диалогу, вопросы устойчивости межкультурного диалога в процессе развития философского знания, а также по вопросам модернизации высшего образования в России, Евразии в контексте Болонского процесса.

Профессор Кирабаев Н.С. является одним из новаторов, пионеров, основоположников развития такого важного философское направления как философская компаративистика. В 1991 году на базе Российского университета дружбы народов, им был открыт Межвузовский центр по изучению

философии и культуры Востока, который в 2004 году был переименован Межвузовский центр гуманитарного образования по философской корпоративистике. В рамках этого центра было подготовлено более 30 кандидатов и докторов наук, около 50 монографий и сборников научных трудов и на его базе международных философских симпозиумах и методологических семинарах "Сагадиевские чтения" обсуждались проблемы философской компаративистики учёными более чем из 30 стран арабского Востока, Индии, ЮАР, стран Центральной Азии, Франции, Германии, США, Канады, Казахстана и ряда стран СНГ. Важное значение имеет его международная программа "Диалог цивилизации: Восток-Запад" в рамках которой проходят ежегодные конференции учёных России и Египта. За годы работы указанного центра по его инициативе и при личном участии было проведено 12 международных философских симпозиумов «Диалог цивилизации: Восток-Запад».

Профессор Кирабаев Н.С. опубликовал более 200 научных и учебно-методических работ, включая 10 монографии, 10 учебных пособий и разделов в учебниках. Его научные труды получали высокую оценку среди научной общественности в мире. Он подготовил 17 кандидатов и 3 докторов философских наук.

Профессор Кирабаев Н.С. внёс большой вклад в создание творческого, дисциплинированного, дружного коллектива отделения философии и факультета гуманитарных и социальных наук. При его непосредственном и активном участии была проведена большая работа по открытию новых специальностей "Социология", "Международные отношения", "Политология", "Государственное и муниципальное управление", "Искусство и гуманитарные науки" в РУДН. По инициативе его и при непосредственном его участии реализуются совместные магистерские программы по гуманитарным и социальным наукам с ведущими университетами Франции, Великобритании, Германии, Китая.

Большую работу профессор Кирабаев Н.С. ведёт как проректор по научной работе. Не случайно Российский Университет дружбы народов последние 10 лет занимает 3-4 места в рейтингах среди вузов и университетов РФ, а также достойно представлен в международных рейтингах. Уделяя большое внимание международному научному сотрудничеству, подготовке кадров высшей квалификации, особое внимание им уделяется повышению научного авторитета РУДН. Учёные РУДН активно сотрудничают с ведущими вузами Казахстана в научно-образовательной деятельности.

Академик Н.С. Кирабаев является главным редактором журнала "Вестник РУДН. Серия философия", председателем докторского Совета по философии, членом экспортного совета по философии, социологии и культурологии ВАК РФ и т.д. Надо подчеркнуть, что он внёс выдающийся вклад в развитии философской науки.

За активную научную и общественно-педагогическую деятельность он награждён 4 орденом и медалью, нагрудными знаками СССР, России и Казахстана, почётный профессор Евразийского национального университета им. Л.Гумилева.

В день 70-летнего юбилея хочется пожелать уважаемому Нуру Сериковичу крепкого здоровья, благополучия, счастья, дальнейших творческих успехов и всего наилучшего.

**Раушанбек Абсаттаров,
член-корреспондент НАН РК, доктор философских наук, профессор**

ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ

Недавно в Институте социальной экономики и финансов (г.Алматы) впервые в мировой науке был открыт новый научный Закон «О сохранении и комплексном развитии этносов посредством спасительной Гармонии на истинно духовной основе». Автором Открытия является академик Национальной академии наук Республики Казахстан Ураз Баймуратов, который посвящает его 30-летию Независимости Республики Казахстан. Об этом им было заявлено на одной научно-практической конференции.

В свое время, в конце 80-х годов прошлого столетия, он был разработчиком политико-экономической триады о Независимости нашей страны и других республик Советского Союза, переходе к рыночным отношениям и о введении национальной валюты «тенге».

Современная действительность показывает успешность развития нашего суверенного государства.

Координатор Института Г.Амирова

04.10.2021 г.

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС МАРКЕТИНГТІК КОММУНИКАЦИЯНЫҢ БӨЛІГІ РЕТІНДЕ.....	6
Батырбекова М.Б. КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІКТІ БАСҚАРУ САЛАСЫНДА ОРТАЛЫҚТАНДЫРЫЛМАҒАН ERP ЖҮЙЕСІН ҚОЛДАНУДЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ПАЙДАСЫН АРТТЫРУ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. АГРАРЛЫҚ СЕКТОРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ МЕН БАҒА СТРАТЕГИЯСЫНЫҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ОРТАЛЫҚ БАНКТІҢ САНДЫҚ ВАЛЮТАСЫ: ТӘУЕКЕЛДЕРІ МЕН ЖАҒАНДАНУ ЖОЛДАРЫ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРМЕН ҮШ ЖЫЛДЫҚ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БЮДЖЕТ ПАРАМЕТРЛЕРІНІҢ ӨЗАРА БАЙЛАНЫСЫ.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Қожабеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. КЕХС-МЕН ЕСЕПКЕ АЛУ КЕЗІНДЕ ӨНІМНІҢ (ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ) БАҒАСЫН АНЫҚТАУҒА НЕГІЗДЕЛГЕН БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЖҮЙЕСІН ДАМУ.....	48
Көкенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Түлеева А.Ж. ӨҢІРЛІК ТУРИЗМДІ ТИІМДІ ДАМУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕТІГІН ӨЗЕКТЕНДІРУ ЖӘНЕ ӨЗІРЛЕУ.....	55
Момынова Б. «ҚАЗАҚ» (1913-1918) ГАЗЕТІНДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ СӨЗДЕРДІҢ ҚОЛДАНЫСЫ.....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькова О.В. ЭКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ АЯСЫНДА УКРАИНАНЫҢ ЕҢБЕК ӘЛЕУЕТІН ЖОҒАЛТУ ҚАУПЫ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ «ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҮКІМЕТ».....	82
Нұрұлы Е., Сансызбаева Г.Н., Ақтымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРЛІК ТЕҢСІЗДІК – ӘЙЕЛ АҚЫЛМАНДАРЫНЫҢ ЖЫЛЫСТАУ СЕБЕБІНІҢ КӨРСЕТКІШІ МЕ? МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ БЫҚТИМАЛ ШАРАЛАРЫ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. САЛАЛАРДЫҢ КЛАСТЕРЛІК ЭКОНОМИКАСЫ (ТУРИЗМ МЫСАЛЫНДА).....	100
Рахмонов А.Х. ЭБДҮ ЕЛДЕРІНЕН КЕЛГЕН ЕҢБЕК МИГРАНТТАРЫ АҚША АУДАРЫМДАРЫНЫҢ ТӘЖІКСТАНДАҒЫ ЖҰМЫС ОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ӘСЕРІ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ НЕМЕСЕ ЕГЕМЕНДІК, ТЕРМИНОЛОГИЯЛЫҚ ШЕКТЕУ ЖӘНЕ
АНАЛИТИКАЛЫҚ ТАЛҚЫЛАУ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш., Маргацкая Г., Бұлақбай Ж.
ДАМУШЫ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ИННОВАЦИЯЛАР
МЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ РӨЛІ.....129

Тимченко Е., Полисчук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ТӘУЕКЕЛДІ БАҒАЛАУ МЕН САЛЫҚ ҚАРЫЗДАРЫН СЕГМЕНТАЦИЯЛАУ НЕГІЗІНДЕ САЛЫҚ
БОРЫШЫН ЭЛЕКТРОНДЫҚ БАСҚАРУ.....136

ҚҰҚЫҚТАНУ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ТҮЛҒАНЫҢ ДАМУЫН АНЫҚТАЙТЫН ФАКТОРЛАР: ЖАТЫРШІЛІК (ПРЕНАТАЛЬДЫҚ)
КЕЗЕҢ, ПЕРИНАТАЛДЫҚ КЕЗЕҢНІҢ ЖЕКЕ ТҮЛҒАНЫҢ ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫНА ӘСЕРІ
ТУРАЛЫ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Мәжитов Б.
ҚАЗІРГІ ҚЫРГЫЗСТАН: ПАРЛАМЕНТТІК РЕСПУБЛИКАДАН ПРЕЗИДЕНТТІК КЕҢЕСКЕ
ДЕЙІН.....155

Богданова Е.Е.
АЗАМАТТЫҚ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДЕ ГЕНЕТИКАЛЫҚ АҚПАРАТТЫ ҚОЛДАНУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
ЖОЛ-КӨЛІК ОҚИҒАЛАРЫНАН МҮЛІККЕ КЕЛТІРІЛГЕН ЗАЛАЛДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУДІҢ
ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....168

Нестеров А.Ю.
КӨМЕЛЕТТІК ЖАСҚА ТОЛМАҒАН СОТТАЛУШЫЛАРДЫҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН
БОСТАНДЫҚТАРЫН ЖҮЙЕЛЕУ ЖӘНЕ НЕГІЗДЕУ: ЖАЗАЛАУ АСПЕКТІСІ.....177

Тоқтомбаева А.Ж., Тоқтобаев Б.Т., Қарабалаева С.Б.
СОТ БИЛІГІ ИНСТИТУТЫНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРІ.....185

САЯСАТТАНУ

Медведь В.А.
РЕСЕЙ МЕН ҚЫТАЙДЫҢ КӨШІ-ҚОН САЯСАТЫ: ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ
БАҒЫТТАРЫ.....191

Мчедлова Е.М.
ДАҒДАРЫСТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ПРОЦЕСТЕР МЕН ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫҢ
ДАМУЫНА ӘСЕРІ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекова А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУДЫ ДАМУҒА АРНАЛҒАН
БЮДЖЕТ ҚАРАЖАТЫН ПАЙДАЛАНУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Әшілова М.С., Бегалинов Ә.С., Бегалинова Қ.Қ.**
COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫНЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СТУДЕНТ ЖАСТАРДЫҢ ӘЛ-АУҚАТЫНА
ӘСЕРІ.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Ж.Ж., Соловей А.В.**
БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН
ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНУ.....222
- Сартов Ә.Қ., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАДА ОҚЫТУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚҰРУ
ЖОЛЫ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Оуедраого, Рахметуллина М., Досмағамбетова Ж., Биссенбаева Ж.Н.**
ФРАНЦУЗ ТІЛІН ОҚИТЫН СТУДЕНТТЕРДІҢ АУЫЗЕКІ СӨЙЛЕУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....236

ТАРИХ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ҚАЗАҚТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ОЙЫНЫҢ НЕГІЗІ
РЕТІНДЕ.....243
- Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ҚАЗАҚСТАНДЫ ЗЕРТТЕУ ҚОҒАМЫ: ҚҰРЫЛУЫ МЕН ҚЫЗМЕТІНІҢ ТАРИХЫ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
XIX ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ АҚСҮЙЕКТІК САУДА-ӨНЕРКӘСІПТІК
КӘСІПКЕРЛІКТІҢ НЕГІЗГІ ҮЛГІЛЕРІ (ОРТА ЕДІЛ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....257

ФИЛОЛОГИЯ – ФИЛОЛОГИЯ - PHILOLOGY

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ҚАЗІРГІ МӘТІН ФИЛОСОФИЯСЫ: БАЯНДАУ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
XX ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ӘДЕБИ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ-ТАТАР
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ.....271
- Нұрмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжүрек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ЛИНГВОМӘДЕНИ АСПЕКТЕГІ МӘДЕНИЕТ ҰҒЫМЫ.....277

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

- Абсаггаров Р.**
ФИЛОСОФИЯ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КОРИФЕЙІ.....285
- Амирова Г.**
ҒАЛЫМНЫҢ ОТАН МЕРЕЙТОЙЫНА ЖАСАҒАН СЫЙЫ.....287

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Адилбек Торекбек СВЯЗИ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ КАК ЧАСТЬ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ.....	6
Батырбекова М.Б. УВЕЛИЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ВЫГОДЫ ОТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННОЙ СИСТЕМЫ ERP В СФЕРЕ УПРАВЛЕНИЯ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТЬЮ.....	12
Есахметова Л., Мизанбекова С., Айтмуханбетова Д. ПРИОРИТЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ И ЦЕНОВОЙ СТРАТЕГИИ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	21
Жагыпарова А.О., Бекболсынова А.С., Орозонова А.А., Булакбай Ж.М., Серикова М.А. ЦИФРОВАЯ ВАЛЮТА ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА: РИСКИ И ПУТИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	28
Жусупова А.К., Утибаева Г.Б., Утибаев Б.С., Ахметова Д.Т., Зенченко С.В. ВЗАИМОСВЯЗЬ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ И ПАРАМЕТРОВ ТРЕХЛЕТНЕГО РЕСПУБЛИКАНСКОГО БЮДЖЕТА.....	39
Камерова А.А., Шамуратова Н.Б., Кожбеков С.С., Курмангазина С.К., Муканова А.Б. РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОЙ СИСТЕМЫ НА ОСНОВЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ (РАБОТЫ, УСЛУГ) В СООТВЕТСТВИИ С МСФО.....	48
Кокенова А.Т., Сабырова М.Е., Балабекова Д.Б., Лутфуллаева Р.А., Тулеева А.Ж. АКТУАЛИЗАЦИЯ И РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА.....	55
Момынова Б.К. УПОТРЕБЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ СЛОВ В ГАЗЕТЕ «КАЗАХ» (1913-1918).....	64
Новикова О.Ф., Азьмук Н.А., Панькава О.В. УГРОЗЫ ПОТЕРИ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА УКРАИНЫ НА ФОНЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	73
Нургалиева А.А., Кенжетаетаева Г.К., Шафеева Л. А., Ахметова Д.Д., Бейсембина А.Н. «ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО» В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	82
Нурулы Е., Сансызбаева Г.Н., Актымбаева А.С., Сапиева А.Ж., Асипова Ж.М. ГЕНДЕРНОЕ НЕРАВЕНСТВО – ФАКТОР ЖЕНСКОЙ УТЕЧКИ УМОВ? ВОЗМОЖНЫЕ МЕРЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ.....	90
Рамазанов А.А., Абдраш А.М., Читанова С.О. ЭКОНОМИКА ОТРАСЛЕВОГО КЛАСТЕРА (НА ПРИМЕРЕ ТУРИЗМА).....	100
Рахмонов А.Х. ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ ИЗ СТРАН ОЭСР НА ФОРМИРОВАНИЕ РАБОЧИХ МЕСТ В ТАДЖИКИСТАНЕ.....	108

Рязанцев С.В., Рубан Л.С.
ДИЛЕММА: ГЛОБАЛИЗМ ИЛИ СУВЕРЕНИЗМ, ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗГРАНИЧЕНИЕ
И АНАЛИТИЧЕСКАЯ ДИСКУССИЯ.....120

Пагашкова Е., Ниязбекова Ш.У., Маргацкая Е., Булакбай Ж.
РОЛЬ ФИНАНСОВЫХ ИННОВАЦИЙ И ФИНАНСОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....129

Тимченко Е.1, Полищук Е., Цюпа О., Сушкова Е., Осадчий Е.
ЭЛЕКТРОННОЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЕ НАЛОГОВОГО ДОЛГА НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ
РИСКОВ И СЕГМЕНТАЦИИ НАЛОГОВЫХ ДОЛЖНИКОВ.....136

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Антонян Е.А., Атагимова Э.И.
ДЕТЕРМИНАНТЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ: ВНУТРИУТРОБНЫЙ (ПРЕНАТАЛЬНЫЙ) ПЕРИОД.
К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ПЕРИНАТАЛЬНОГО ПЕРИОДА НА ПСИХИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ
ЛИЧНОСТИ.....146

Арабаев Р., Береналиева А., Б. Мажитов
СОВРЕМЕННЫЙ КЫРГЫЗСТАН: ОТ ПАРЛАМЕНТСКОЙ РЕСПУБЛИКИ К ПРЕЗИДЕНТСКОМУ
ПРАВЛЕНИЮ.....155

Богданова Е.Е.
ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГЕНЕТИЧЕСКОЙ ИНФОРМАЦИИ В ГРАЖДАНСКОМ
СУДОПРОИЗВОДСТВЕ.....162

Муханова А.Т., Айтмуханова Д.У., Ердешова Ж.И., Рыскулбекова Б.Р.
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ВОССТАНОВЛЕНИЯ УЩЕРБА ИМУЩЕСТВА, ПРИЧИНЕННОГО
ДОРОЖНО – ТРАНСПОРТНЫМИ ПРОИСШЕСТВИЯМИ.....168

Нестеров А.Ю.
СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И ОБОСНОВАНИЕ ОСНОВНЫХ ПРАВ И СВОБОД
НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ОСУЖДЕННЫХ: УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ.....177

Токтомбаева А.Ж., Токтобаев Б.Т., Карабалаева С.Б.
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ИНСТИТУТА СУДЕБНОЙ ВЛАСТИ.....185

ПОЛИТОЛОГИЯ

Медведь В.А.
МИГРАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА РОССИИ И КИТАЯ: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И СФЕРЫ
ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ.....191

Мчедлова Е.М.
ВЛИЯНИЕ КРИЗИСА НА РАЗВИТИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРОЦЕССОВ И ЦЕННОСТЕЙ.....199

Тажикенова С.К., Тажбенова Г.Д., Мельдебекова А.Д., Булакбай Ж.М., Соловьева И.А.
ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В УСЛОВИЯХ
ЦИФРОВИЗАЦИИ.....205

ПЕДАГОГИКА

- Ашилова М.С., Бегалинов А.С., Бегалинова К.К.**
ВЛИЯНИЕ ПАНДЕМИИ COVID-19 НА САМОЧУВСТВИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ
В КАЗАХСТАН.....214
- Завыдивская Н.Н., Рымар О.В., Ханикянц О.В., Маланчук Г.Г., Соловей А.В.**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ.....222
- Сартов У.К., Есымханова З.К., Бельгибаева А.С., Абдрахманова А.У., Сайымова М.Д.**
НА ПУТИ СОЗДАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ
В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ.....230
- Сейсекеева Н.Б., Исмаил Уэдраого, Рахметуллина М., Досмагамбетова Ж., Бисенбаева Ж.Н.**
ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ,
ИЗУЧАЮЩИХ ФРАНЦУЗСКИЙ ЯЗЫК.....236

ИСТОРИЯ

- Аралбаева Р.К., Нурбосынова Л.С.**
АНТРОПОЦЕНТРИЗМ КАК ОСНОВА КАЗАХСКОЙ СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКОЙ
МЫСЛИ.....243
- Шашаев Э.К., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С.**
ОБЩЕСТВО ИЗУЧЕНИЯ КАЗАХСТАНА: ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....250
- Федосеев Р.В., Богатырев Э.Д., Марискин О.И.**
ОСНОВНЫЕ МОДЕЛИ ДВОРЯНСКОГО ТОРГОВО-ПРОМЫШЛЕННОГО
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА (ПО МАТЕРИАЛАМ
СРЕДНЕГО ПОВОЛЖЬЯ).....257

ФИЛОЛОГИЯ

- Алтыбаева С.М., Импости Г.Е.**
ФИЛОСОФИЯ СОВРЕМЕННОГО ТЕКСТА: ОСОБЕННОСТИ НАРРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ....265
- Муфтахутдинова Д.Ш., Батырхан Б.Ш.**
КАЗАХСКО - ТАТАРСКИЕ СВЯЗИ В ОБЛАСТИ ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....271
- Нурмолдаев С.Т., Саркулова Г.С., Досжан Р.К., Сомжурек Б.Ж., Аимбетова У.У.**
ПОНЯТИЕ КУЛЬТУРЫ В ЛИНГВОКУЛЬТУРНОМ АСПЕКТЕ.....277

ДОСТИЖЕНИЯ АКАДЕМИКОВ НАН РК

- Абсаттаров Р.**
КОРИФЕЙ ФИЛОСОФСКОЙ НАУКИ.....285
- Амирова Г.**
ПОДАРОК УЧЕНОГО ЮБИЛЕЮ РОДИНЫ.....287

CONTENTS

ECONOMICS

Adilbek Torebek PUBLIC RELATIONS AS A PART MARKETING COMMUNICATIONS.....	6
Batyrbekova M.B. INCREASE IN INVESTMENT BENEFITS FROM THE USE OF A DECENTRALIZED ERP SYSTEM IN THE FIELD OF COMMERCIAL REAL ESTATE MANAGEMENT.....	12
Yesakhmetova L., Mizanbekova S., Aitmukhanbetova D. PRIORITIES OF STATE REGULATION AND PRICING STRATEGY OF THE AGRICULTURAL SECTOR.....	21
Zhagyparova A.O., Bekbolsynova A., Orozonoa A.A., Bulakbay Zh.M., Serikova M.A. DIGITAL CURRENCY OF THE CENTRAL BANK: RISKS AND WAYS OF GLOBALIZATION.....	28
Zhussupova A.K., Utibayeva G.B., Utibayev B.S., Ahmetova D.T., Zenchenko S.V. INTERCONNECTION OF MACROECONOMIC INDICATORS AND PARAMETERS OF THE THREE-YEAR REPUBLICAN BUDGET.....	39
Kamerova A.A., Shamuratva N.B. , Kozhabekov S.S., Kurmangazina S.K., Mukanova A.B. DEVELOPMENT OF AN ACCOUNTING SYSTEM BASED ON THE DETERMINATION OF THE COST OF PRODUCTION (WORK, SERVICES) IN ACCORDANCE WITHIFRS.....	48
Kokenova A.E., Sabyrova M.E. , Balabekova D.B., Lutfullayeva R.A., Tuleyeva A.Z. UPDATING AND DEVELOPING AN ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR THE EFFECTIVE DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM.....	55
Momynova B.K. USE OF ECONOMIC AND SOCIO-POLITICAL WORDS IN THE NEWS PAPER "KAZAKH" (1913-1918).....	64
Novikova O.F., Azmuk N.A., Pankova O.V. THREATS OF LABOUR POTENTIAL LOSS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ECONOMY DIGITALIZATION.....	73
Nurgaliyeva A., Kenzhetayeva G., Shafeyeva L., Akhmetova D., Beisembina A. "ELECTRONIC GOVERNMENT" IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM.....	82
Nuruly Ye., Sansyzbayeva G.N., Aktymbayeva A.S., Sapiyeva A.Zh., Assipova Zh.M. IS GENDER INEQUALITY A FACTOR IN FEMALE'S BRAIN DRAIN? POSSIBLE MEASURES OF PUBLIC REGULATION.....	90
Ramazanov A., Abdrash A., Chitanova S. INDUSTRY CLUSTER ECONOMY (ON THE EXAMPLE OF TOURISM).....	100
Rakhmonov A.Kh. IMPACT OF REMITTANCES OF LABOR MIGRANTS FROM OECD COUNTRIES ON JOB CREATION IN TAJIKISTAN.....	108
Ryazantsev S.V., Ruban L.S. DILEMMA: GLOBALISM OR SOVEREIGNISM. THEIR DISTINCTION IN TERMINOLOGY AND ANALITICAL DISCUSSION.....	120

Patashkova E., Niyazbekova Sh., Margatskaya G., Bulakbay Zh.
THE ROLE OF FINANCIAL INNOVATION AND FINANCIAL TECHNOLOGIES IN THE
EMERGING DIGITAL TRANSFORMATION CONDITIONS.....129

Tymchenko O., Polishchuk Y., Tsiupa O., Sushkova O., Osadchy I.
E-TAX DEBT MANAGEMENT BASED ON RISK ASSESSMENT AND TAX DEBTORS
SEGMENTATION.....136

LAW

Antonyan E.A., Atagimova E.I.
DETERMINANTS OF PERSONALITY DEVELOPMENT: INTRAUTERINE (PRENATAL) PERIOD.
ON THE QUESTION OF THE INFLUENCE OF THE PERINATAL PERIOD ON THE MENTAL
DEVELOPMENT OF THE INDIVIDUAL.....146

Arabaev R., Berenalieva A., Mazhitov B.
MODERN KYRGYZSTAN: FROM PARLIAMENTARY REPUBLIC TO PRESIDENTIAL
GOVERNMENT.....155

Bogdanova E.E.
PROBLEMS OF THE USE OF GENETIC INFORMATION IN CIVIL PROCEEDINGS*.....162

Mukhanova A.T., Aitmukhanova D.U., Yerdeshova Zh.I., Ryskulbekova B.R.
CURRENT ISSUES OF RESTORATION OF PROPERTY DAMAGE CAUSED BY ROAD
ACCIDENTS.....168

Nesterov A.Yu.
SYSTEMATIZATION AND SUBSTANTIATION OF THE FUNDAMENTAL RIGHTS AND
FREEDOMS OF JUVENILE CONVICTS: THE PENAL ASPECT.....177

Toktombaeva A.Zh., Toktobaev B.T., Karabalaeva S.B.
THEORETICAL LEGAL RESEARCH OF INSTITUTE OF JUDICIAL AUTHORITY.....185

POLITICAL SCIENCE

Medved V.A.
MIGRATION POLICY OF RUSSIA AND CHINA: MAIN DIRECTIONS AND SPHERES
OF INTERACTION.....191

Mchedlova E.M.
THE IMPACT OF THE CRISIS ON THE DEVELOPMENT OF SOCIO-CULTURAL PROCESSES
AND VALUES.....199

Tazhikenova S.K., Tazhbenova G., Meldebekova A.D., Bulakbay Zh.M., Solovyova I.A.
FEATURES OF ASSESSMENT OF EFFICIENCY OF USE OF BUDGET FUNDS ON THE
DEVELOPMENT OF HEALTHCARE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION.....205

PEDAGOGY

Ashilova M.S., Begalinov A.S., Begalinova K.K.
IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE WELL-BEING OF STUDENT YOUTH
IN KAZAKHSTAN.....214

Zavydivska N.N., Rymar O.V., Khanikiants O.V., Malanchuk H.H., Solovey A.V.
USING GAME TECHNOLOGIES ON THE LESSONS OF PHYSICAL CULTURE OF PRIMARY
SCHOOLCHILDREN.....222

Sartov U.K., Yessymkhanova Z.K., Belgibaeva A.S., Abdrachmanova A.U., Saiymova M.D.
TOWARDS THE CREATION OF INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES
IN THE MODERN ECONOMY.....230

Seisekeyeva N.B., Ismael Ouedraogo, Rakhmetullina M., Dosmagambetova J., Bissenbayeva Zh.N.
FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS STUDYING FRENCH.....236

HISTORY

Aralbayeva R.K., Nurbossynova L.S.
ANTHROPOCENTRISM AS THE BASIS OF KAZAKH SOCIAL PHILOSOPHICAL IDEA.....243

Shashaev A.K., Mrzabayeva R.Zh., Suleimen S.
SOCIETY FOR THE STUDY OF KAZAKHSTAN: HISTORY OF ITS FORMATION AND
ACTIVITY.....250

Fedoseev R.V., Bogatyrev E.D., Mariskin O.I.
BASIC MODELS OF THE NOBILITY COMMERCIAL AND INDUSTRIAL ENTREPRENEURSHIP IN
THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY (ACCORDING TO THE MIDDLE VOLGA REGION
DATA).....257

PHILOLOGY

Altybayeva S.M., Imposti G.E.
PHILOSOPHY OF THE MODERN TEXT: THE FEATURES OF THE NARRATIVE STRUCTURE.....265

Muftakhutdinova D., Batyrkhan B.
KAZAKH - TATAR RELATIONS IN THE FIELD OF LITERARY EDUCATION IN THE BEGINNING
OF THE XX CENTURY.....271

Nurmoldayev S.T., Sarkulova G.S., Doszhan R.K., Somzhurek B.Zh., Aimbetova U.U.
THE CONCEPT OF CULTURE IN THE LINGUO-CULTURAL ASPECT.....277

ACHIEVEMENTS OF ACADEMICIANS OF NAS RK

Absattarov R.
THE CORYPHEE OF THE PHILOSOPHICAL SCIENCE.....285

Amirova G. THE
SCIENTIST'S GIFT TO THE ANNIVERSARY OF THE MOTHERLAND.....287

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www.nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.10.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

8,5 п.л. Тираж 300. Заказ 5.